

Instytut Zootechniki Laboratorium Centralne

Pracownia Mleczarska

W 1952 r. zostały przeprowadzone w Pracowni Mleczarskiej Laboratorium Centralnego Instytutu Zootechniki badania składu chemicznego mleka owiec. Jak wiadomo, hodowla owiec jest u nas nastawiona przede wszystkim na produkcję wełny. Natomiast mało dotychczas interesowano się owcą jako producentką mleka. Mleko owcze, zawierające duży procent białka i tłuszczu, jest jednym z najwartościowszych pod względem odżywczym, jest również doskonałym materiałem dla przetwórstwa mleczarskiego i serowarskiego. Dotychczas kwestia wykorzystania mleka owczego przez przemysł mleczarski nie była u nas należyście postawiona. Dopiero w ostatnich latach, zainteresowanie tym produktem wzrosło i

podjęto próby opracowania metodyki wyrobu serków szlachetnych z mleka owczego.

Poznanie użytkowości mlecznej owiec, co do której mamy stosunkowo bardzo nieliczne i niewystarczające dane w naszej literaturze, jest jednym z ważnych momentów w hodowli owiec, jest bowiem sprawdzianem żywotności.

Przeprowadzone w pracowni mleczarskiej badania miały na celu:

a) określenie wydajności i składu chemicznego mleka ras owiec hodowlanych w ZZD Grodziec,

2) porównanie ich wydajności oraz składu mleka,

3) obserwacje zmian zachodzących w okresie laktacji.

Obserwacje przeprowadzano w okresie 6 miesięcy na 48 sztukach owiec ras: polskie owce górską, fryzy, cakle prymitywne, cakle siedmiogrodzkie, caklo-fryzy, beriszony i cygaje.

Wydajność w okresie laktacyjnym dla porównywanych ras przedstawiała się następująco.

Okres karmienia jagniąt trwał przeciętnie u wszystkich ras 92—98 dni. Otrzymane

Mleczność owiec

Wyszczególnienie	Cakle siedmiogrodzkie	Fryzy	Caklo-fryzy	Cygaje	Raczki	Beriszony	Cakle prymitywne	Polskie owce górskie
Dni laktacji	184	185	193	170	155	170	202	201
Wydajność w okresie laktacji w kg	115,00	139,10	126,40	106,20	113,30	98,30	151,10	166,90
Tłuszcz w kg	9,24	9,11	8,22	7,54	7,52	7,93	8,45	9,86
Tłuszcz w %	8,03	6,55	6,51	7,10	6,74	8,07	6,44	5,91
Dni doju	92	93	101	78	63	78	104	103
Wydajność w okresie doju w kg	37,03	46,40	44,31	26,70	23,40	22,73	35,10	50,12
Tłuszcz w kg	3,45	3,47	3,27	2,42	2,06	2,07	2,49	3,19
Tłuszcz w %	9,32	7,48	7,39	9,05	8,80	9,30	7,11	6,36

wyniki z dotychczas spotykanymi w literaturze są zgodne. Jedynie fryzy wykazują wydajność niższą niż w rejonach nizinnych, co przypuszczalnie zostało spowodowane przeniesieniem ich do warunków górskich.

Z powodu małej liczebności grup doświadczalnych uzyskane wyniki należy uważać za orientacyjne.

Na podstawie wykonanych analiz chemicznych oraz przeprowadzonej analizy zmienności i obliczeń błędu generalnego porównywane owce można zestawić w 3 zasadnicze grupy, a mianowicie:

1) owce o największej wydajności: fryzy i polskie owce górskie,

2) owce o średniej wydajności mleka i przeciętnym składzie mleka: cakle prymitywne, caklo-fryzy, cygaje,

3) owce dające mleko o najwyższej zawartości w nim tłuszczu i białka: cakle siedmiogrodzkie i beriszony.

W okresie prowadzenia obserwacji oraz na podstawie uzyskanych wyników zauważono również, że w mleku owczym, podobnie jak w mleku krowim, zachodzą takie same za-

leżności pomiędzy jego składnikami, a mianowicie:

a) wyższej wydajności mleka towarzyszy niższy procent tłuszczu,

b) wzrostowi białka towarzyszy wzrost tłuszczu,

c) wzrostowi tłuszczu — spadek laktozy.

Zmiany można stwierdzić nie tylko przy przeprowadzeniu porównania między wszystkimi osobnikami, ale również indywidualnie w ciągu okresu laktacyjnego. Dzienna wydajność spada szczególnie wyraźnie po odsadzeniu jagniąt. Wahania w ciężarze właściwym są nieznaczne: ogólnie biorąc ciężar właściwy wzrasta pod koniec okresu laktacji. Wzrost białek przyczynia się do wzrostu kwasowości pod koniec laktacji.

W czasie prowadzenia obserwacji zauważono, że wahania w zawartości tłuszczu w mleku były związane z wahaniami temperatury: szczególny wzrost temperatury (upały) przyczyniał się do obniżenia zawartości tłuszczu w mleku.

Skład białek nie został szczegółowo zbadywany, w każdym razie przeprowadzone ana-

lizy wykazały, że zawartość kazeiny w białku mleka owiec jest znacznie niższa niż podawana dotychczas w literaturze i na tej podstawie mleko owiec w Zespole Grodziec należy zaliczyć do typu mleka kazeinowo-albuminowego. Wyniki te zgodne są z wynikami Krenna ogłoszonymi w 1937 r., we-

dług którego białko mleka owczego posiada odmienną budowę od białka mleka krowiego.

Przyrost ciężaru jagniąt w okresie ssania wahał się w dość znacznych granicach. Najlepszy przyrost wykazały jagnięta polskiej owcy górskiej.

Dr I. Leonhard